

HOŁDOWAĆ (46) *vb impf*

hołdować (39), **ołdować** (7); ołdować *BielKom* (3), *BielSpr*; hołdować : ołdować *BielKron* (1 : 3).
Oba o oraz a jasne.

inf hołdować (15). ◇ *praes 2 sg* hołdujesz (1). ◇ *3 sg* hołduje (11). ◇ *1 pl* hołduj(e)my (1). ◇ *3 pl* hołdują (8). ◇ *praet 1 sg m -m* hołdował (1). ◇ *3 sg f* hołdowała (1). ◇ *fut 3 sg m* będziesz hołdował (1). ◇ *3 pl m pers* będą hołdować (1), hołdować będą (1) *KochPs* (1 : 1). ◇ *imp 1 sg* niechaj hołduję (1). ◇ *3 sg* niech hołduje (1). ◇ *con 3 sg m* by hołdował (2). *n* by hołdowało (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Składać hołd jako akt wyrażający zależność wobec swego zwierzchnika lennego* (13) : A tak pánowie polfcy wczyniwfzy Syem w Sirádzu zámknęli to/ iżby Heliafz nie był pułzczon/ áby Stefan ołdował. *BielKron* 387v.

hołdować komu, czemu (6): wżákże pothym przypędził go ktemu Cefarz iż mu musiał ołdować. *BielKron* 347; *PaprPan* Ee; *GórnRozm* M2; Pátrzayże tu Pruffaków/ iáko zamki pfiuía/ A wygnawfzy Krzyżaki/ koronie hołduią *KochProp* 10, 8; Przodkóm nálfzym wielka część hołdowáká światá. *KochCz* A3v.

W przen [komu] (3) : *BielKom* D3v; A ia/ o pánny [= *Muzy*]/ niechay wiecznie wam hołduię *KochMuza* 28.

Szereg: »służyć i hołdować« (1): Służyć/ y hołdować tobie/ Kładę ia zá łczęśćie łobie. *KochFrag* 26.

a. *Uznawać zwierzchność obcej władzy państwowej, połączoną z reguły ze zobowiązaniami do świadczenia określonych powinności; stipendiarium alicuius esse, vectigal pensitare* *Cn [komu]* (3) : A ini hołduią im dáiąc dań ná káždy rok [*ceteri autem dant eis tributum omnibus annis*]. *Leop* 1.*Mach* 8/4; Mácedońki obawáiąc [!] łie mocy á okrucieńtwa Perfkiego przyzwolił dobrowolnie Dáryufowi hołdować. *BielKron* 116v.

Szereg: »hołdować a dań dawać« (1): Iam rádził áby hołdował/ A podług zmwoy dań dawał. *BierEz* Q.

2. *Być posłusznym wobec kogoś możniejszego, komu się często oddaje równocześnie cześć i szacunek [w tym: komu (26)]* (28) : *GrzegRóżn* O; *RejPos* 3; Bogacze ziemfcy zá łtół iego šíęda/ Y dobrowolnie hołdować mu [*Bogu*] będą. *KochPs* 32, 105; *PudłFr* 70; *OstrEpit* A3v; *PowodPr* 77; A Wenus co nie zwykłą nikomu łogłować/ Wnet łobie rołkázálá Didonie hołdować. *PudłDydo* A3.

W połączeniu szeregowym (1): ifz te^{mv} ktoregołfmy zábili/ łłużą krolowie, hołduią mocárftwá/ y żelázo nog iego/ Cefarze wtákiewy czći máią *SkarŻyw* 398.

W przeciwstawieniu: »hołdować ... gnieść« (1): Gdyż on [*świat*] możnym hołduie/ łłábe záwždy gniecie. *RejWiz* 35.

Szereg: »ołdować a posłuszen być« (1): ábo by był Krol musiał ołdować á połfuzen być *BielKron* 223.

W przen [w tym: komu, czemu (16)] (17) : *BielKom* L5; *GórnDworz* L18v, Mm3v; *PudłFr* 34, 37, 46 [2 r.]; *ZawJeft* 20; *KochFrag* 41; bądź czym chcefz/ mnie [*śmierci*] hołdować mušifz. *WysKaz* 46; Albo ieffłize twoy łlub [*wiatr*] z łodziámi rozniefie/ Po morzu/ y po wodzie/ gdzie on rołkázuiie/ A rozum y nádzieia łortunnie hołduie. *PudłDydo* A4v.

Fraza: peryfr. »frasunkom serce hołduie« = *ktoś martwi się (1)*: á niech dłużéy w wątpliwości Fráfunkóm ciężkim serce niehołduie *ZawJeft* 8.

Zwroty: »brzuchowi ołdować« (2): *BielKom* Fv; Człowiek mogłby łobie nárzędzić wieczną pámiéć [...] przez rozmáithe poštěpki w dzielności [...] bądź to przes náuki Piłmá/ bądź przes Rycerfkie rzeczy/ [...] tego łobie nizacz máią/ żywiąc iáko Dobytek co tylko brzuchowi ołduie. *BielSpr* b4.

peryfr. »pieniądzom, datkom hołdować« = *być przekupnym (1 : 1)*: *KochPieś* 36; A pieniądzom wżyftko więc hołduie. *PowodPr* 72.

peryfr. »strachom nie hołdować« = *być odważnym, nie bać się (1)*: Który niewié co bolesć/ fráfunku nie czuie/ Złym przygodam nie podlégl/ łtráchom niehołduie *KochTr* 9.

3. *W wyniku odniesionego zwycięstwa zmuszać do złożenia hołdu jako aktu wyrażającego zależność zwierzchniemu władcy [kogo] (1)* : Nie ciężko było onym ławnym Bolełławom/ Chrobremu Czechy gromić/ Smiałemu siedm lat bez odwrotu Rułkie Książętá hołdować *VotSzl* B.

4. *Zmuszać do posłuszeństwa, uległości, służenia sobie, świadczenia usług [kogo] (4)* :

W połączeniu szeregowym (1): Zdradza ieden drugiego: płuie/ niłzczy/ tłumi/ Hołduie/ miełza z błotem/ biie/ tępi/ gromi. *KlonWor* 81.

W przeciwstawieniu: »zastępować ... hołdować« (1): Ale cél mégo żywotá/ Nie był zbierác siłá złotá: Ani pánom záłtěpowác/ Ani vbozłzé hołdować. *KochMRot* B3v.

W porównaniu (1): O niełzczeńny zdrádnny świećie/ W tobie lię wżyftko złe plećie. Przyłmák dáiefz pochlebuiefz/ Iák dziećię czackiem hołduiefz. *CzahTr* H4.

Szereg: »hołdować abo krzywdzić« (1): A thák pomázániec Boży/ ábo zwierzchni pan káždy/ łtárác łie będzie/ [...] ižby y łiebie y poddáne łwe obronić mogł od thych nieprzyiaciół/ kthorzy by ie hołdować/ ábo krzywdzić chcieli. *GórnDworz* Hhv.

Cf HOŁDUJĄCY, OŁDOWANIE

KN